

Provinciale Staten van Noord-Brabant
p/a Griffie
Postbus 90.151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

referentie	e-mail	datum
R16.052.JK/PvG	info@zuidelijkerekenkamer.nl	12 december 2016
onderwerp	telefoonnummer	bijlagen
Begroting 2017 en Werkprogramma 2017	040 244 18 74	3

Geacht Statenlid,

Hierbij bieden wij u onze herziene Begroting 2017 en het Werkprogramma 2017 van de Zuidelijke Rekenkamer aan. Tevens treft u de persmededeling, behorend bij ons werkprogramma, aan.

De Begroting 2017 is herzien omdat Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant ons budget voor de komende jaren heeft vastgesteld in november 2016.

Het bestuur van de rekenkamer heeft de herziene Begroting 2017 en het Werkprogramma 2017 vastgesteld op 24 november 2016 en deze zijn heden aangeboden aan Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant.

Met vriendelijke groet,
Zuidelijke Rekenkamer

Prof.dr. M.J.M. Vermeulen
voorzitter

Drs. J.S. Kerseboom
directeur - secretaris

Begroting 2017

Herziening 24 november 2016

Toelichting op herziening

Provinciale Staten van Limburg en van Noord-Brabant hebben op respectievelijk 4 en 11 november 2016 het budget voor de Zuidelijke Rekenkamer vastgesteld voor de komende zes jaar. Het budget werd daarbij verruimd ten opzichte van de aannames waarop de eerste versie van de begroting voor 2017 was gebaseerd.

Inhoudsopgave

1	Over de Zuidelijke Rekenkamer	3
1.1	Procedure vaststellen herziene begroting	3
1.2	Besluit begroting en verantwoording (BBV) provincies en gemeenten	4
1.2.1	Weerstandsvermogen	4
1.2.2	Financiering	4
1.2.3	Bedrijfsvoering	4
2	Baten	6
2.1	Toelichting baten	6
3	Lasten	7
3.1	Toelichting lasten	8

1 Over de Zuidelijke Rekenkamer

De Zuidelijke Rekenkamer doet onderzoek bij de provincies Limburg en Noord-Brabant. De Rekenkamer heeft één maatschappelijk doel: het leveren van een bijdrage aan de kwaliteit van het lerend vermogen van de besturen van de provincie Noord-Brabant en Limburg.

Het bestuur van de rekenkamer bestaat uit drie leden:

- de heer prof. dr. M.J.M. (Marc) Vermeulen (voorzitter)
- mevrouw drs. P.J.L. (Nellie) Verbugt (plaatsvervangend voorzitter)
- de heer drs. H.H. (Herman) Sietsma MPA (lid).

Directeur-secretaris is de heer drs. J.S. (Jeroen) Kerseboom.

Onze werkzaamheden worden benoemd in het Werkprogramma 2017. Wij hebben onze Onderzoeksagenda besproken met de Programmaraad op 20 oktober 2016. Bij het opstellen van deze begroting is een inschatting gemaakt van de noodzakelijke kosten voor een gezonde bedrijfsvoering met behoud van kwaliteit van onze producten.

Op basis van onze met de Programmaraad afgestemde toekomstvisie willen wij de komende jaren extra investeren in opleidingen (onder andere in het werken met infographics), onze website (toegankelijker en meer eigentijds) en onze capaciteit (een uitbreiding van de mogelijkheden om capaciteit in te huren of in dienst te nemen).

Conform de *Gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer Noord-Brabant en Limburg* stelt de Zuidelijke Rekenkamer jaarlijks voor 1 december de jaarbegroting voor het komende jaar vast en stuurt deze ter vaststelling aan Provinciale Staten.

De Zuidelijke Rekenkamer heeft geen rechtspersoonlijkheid. Er kan geen grond worden aangekocht. Ook worden geen kapitaalgoederen aangehouden zodat ook vragen van onderhoud niet van toepassing zijn.

De Zuidelijke Rekenkamer is een samenwerkingsorgaan van de provincies Noord-Brabant en Limburg, maar neemt niet zelf - bestuurlijk of financieel - deel aan andere organisaties. U treft daarom in deze begroting geen informatie aan over verbonden partijen, noch over de hiervoor genoemde onderwerpen.

1.1 Procedure vaststellen herziene begroting

De procedure voor de vaststelling van de herziene Begroting 2017 is als volgt.

Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant hebben het meerjarig budget 2017-2022 voor de rekenkamer vastgesteld in hun vergaderingen van november 2016. Het bestuur van de Zuidelijke Rekenkamer stelde de aangepaste begroting vast in haar vergadering van 24 november 2016.

Deze begroting wordt vervolgens toegezonden aan de beide provincies en aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

1.2 Besluit begroting en verantwoording (BBV) provincies en gemeenten

Volgens het Besluit begroting en verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) dient de begroting te bestaan uit een aantal paragrafen. Voor de Zuidelijke Rekenkamer zijn alleen het weerstandsvermogen, de financiering en de bedrijfsvoering relevant.

1.2.1 Weerstandsvermogen

De risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie van de Zuidelijke Rekenkamer zijn beperkt. De rekenkamer heeft vooral te maken met reguliere kosten die vooraf te ramen zijn, zoals personeelskosten, huisvesting, ICT en kantoorartikelen en bedrijfsvoering. Onverwachte kosten waarvoor geen dekking is, kunnen voortkomen uit verzoeken om extra onderzoek in enig jaar, of door personele kwesties.

Tot een wijziging van het weerstandsvermogen van de rekenkamer hebben Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant besloten in november 2016, bij de vaststelling van het meerjarenbudget van de rekenkamer.

De gemeenschappelijke regeling zal als gevolg hiervan worden aangepast, zodanig dat de vastgestelde bedrijfsreserve maximaal 15% van de jaarlijkse bijdragen mag bevatten.

1.2.2 Financiering

Provinciale Staten stellen, na overleg met de rekenkamer, voor een periode van zes jaar een vast bedrag per jaar taakstellend beschikbaar voor een goede uitvoering van haar taak. Wij lichten dit toe in hoofdstuk 2.

1.2.3 Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft inzicht in de stand van zaken en beleidsvoornemens bij de bedrijfsvoering.

Organisatie en personeelsbeleid

De Zuidelijke Rekenkamer bestaat uit een bestuur en een bureau. Het bestuur bestaat uit een voorzitter en twee leden. Zij worden door Provinciale Staten van beide provincies benoemd voor de periode van zes jaar, en kunnen maximaal eenmaal worden herbenoemd. De bezoldiging die zij ontvangen voor hun werkzaamheden, is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling.

Het bureau bestaat uit een directeur-secretaris, onderzoekers en een office-manager. De directeur-secretaris is verantwoording schuldig aan het bestuur, de medewerkers van het bureau aan de directeur-secretaris.

Het bureau opereert onafhankelijk van beide provinciale organisaties. In zijn arbeidsvoorwaarden volgt het bureau de provinciale cao. De medewerkers zijn formeel in dienst van de provincie Noord-Brabant; zij worden op bindende voordracht van de Zuidelijke Rekenkamer benoemd door Gedeputeerde Staten.

De verwachting is dat de rekenkamer in 2017 het personeelsbestand zal uitbreiden met (tijdelijke inhuur ter grootte van) 1fte onderzoeker.

Personeelsopbouw uitgedrukt in fte's

Functie	2015	2016	2017
directeur-secretaris	1,0	1,0	1,0
onderzoekers	2,6	2,6	3,6
officemanager	0,6	0,6	0,6
totaal	4,2	4,2	5,2

Communicatie en publiciteit

Ook in 2017 zal de rekenkamer regelmatig aanwezig zijn bij de vergaderingen van Provinciale Staten en de diverse commissies en themabesprekingen om onze onderzoeken toe te lichten.

Ook publiceren wij de resultaten van onze onderzoeken op de website van de rekenkamer.

2 Baten

	€	€	€	€	€	€
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Provincie Noord-Brabant	345.000	345.000	330.000	330.000	330.000	330.000
Provincie Limburg	345.000	345.000	330.000	330.000	330.000	330.000
Totaal	690.000	690.000	660.000	660.000	660.000	660.000

2.1 Toelichting baten

Provinciale Staten van Noord-Brabant en van Limburg hebben de rekenkamer een budget toegezegd van € 690.000 (€ 345.000 per provincie) voor de jaren 2017 en 2018, en van € 660.000 (€ 330.000 per provincie) voor de jaren 2019 tot en met 2022.

De Zuidelijke Rekenkamer heeft met ingang van 2014 met beide provincies afspraken gemaakt over de verrekening van de btw. De door de rekenkamer betaalde btw wordt overgenomen door de beide provincies. Zij krijgen deze betalingen gecompenseerd uit het Btw-compensatiefonds.

Zoals beschreven in 1.2.1, hebben beide Provinciale Staten besloten tot aanpassing van de gemeenschappelijke regeling, zodat dat de vastgestelde bedrijfsreserve maximaal 15% van de jaarlijkse bijdragen mag bevatten.

Voor de jaren 2017 en 2018 is dit € 103.500 en voor de jaren 2019 tot en met 2022 € 99.000.

De reserve wordt gevormd of aangevuld uit overschotten van de bijdragen in voorgaande jaren tot het maximale percentage van de jaarlijkse bijdrage. Een overschot na aanvulling van de reserve wordt in mindering gebracht op de middelen die voor het daarop volgende jaar ter beschikking worden gesteld.

3 Lasten

	€	€	€
	Resultaat 2015	Begroting 2016	Herziene Begroting 2017
Bestuur			
Vergoedingen	25.643,00	43.500,00	43.750,00
Reis- en verblijfkosten	1.056,00	2.900,00	3.000,00
Overig	395,00	1.000,00	1.000,00
subtotaal	27.094,00	47.400,00	47.750,00
Bureau			
Salariskosten (inclusief werkgevers- aandeel)	417.294,00	380.000,00	449.000,00
Opleiding/training	695,00	3.000,00	9.000,00
Reis- en verblijfkosten	21.968,00	19.000,00	23.000,00
Overig	8.655,00	1.000,00	1.000,00
subtotaal	448.612,00	403.000,00	482.000,00
Inhuur			
Externe inhuur voor projecten	2.743,00	43.000,00	59.000,00
Diensten van derden	9.912,00	13.000,00	10.000,00
Bedrijfsvoering	3.258,00	3.000,00	4.000,00
Overig		1.000,00	1.000,00
subtotaal	15.913,00	60.000,00	74.000,00
Publiciteit			
Drukwerk	1.059,00	2.500,00	2.500,00
Website, vormgeving, infographics	513,00	2.000,00	12.000,00
Overig	-	1.000,00	1.000,00
subtotaal	1.572,00	5.500,00	15.500,00
Huisvesting			
Huur	26.295,00	29.000,00	29.000,00
Service- en schoonmaakkosten	6.631,00	10.000,00	8.000,00
subtotaal	32.926,00	39.000,00	37.000,00
Kantoor			
Kantoorbenodigdheden	1.000,00	2.850,00	1.500,00
Overige kosten	239,00	2.500,00	1.000,00
subtotaal	1.239,00	5.350,00	2.500,00

	Resultaat 2015	Begroting 2016	Herziene Begroting 2017
Informatievoorziening			
Automatisering en ICT-voorzieningen	15.756,00	25.000,00	25.000,00
Overige voorzieningen	-	10.000,00	1.000,00
Literatuur en documentatie	-	750,00	750,00
subtotaal	15.756,00	35.750,00	26.750,00
Overig			
Vergaderkosten	1.424,00	1.500,00	2.000,00
Overig	1.984,00	2.500,00	2.500,00
subtotaal	3.408,00	4.000,00	4.500,00
Totaal	546.520,00	600.000,00	690.000,00

3.1 Toelichting lasten

De begrotingsposten worden voorzien van een toelichting waar dat relevant is, Indien de begrotingspost 2017 substantieel afwijkt van de begrotingspost 2016 wordt de oorzaak van de afwijking aangegeven.

De genoemde posten zijn exclusief btw.

Informatie over het Resultaat 2015 is opgenomen in de jaarrekening 2015 van de Zuidelijke Rekenkamer. Deze is voorzien van een goedkeurende verklaring van de controlerend accountant van de rekenkamer.

Bestuur

Vergoedingen

In mei 2015 heeft de toenmalige voorzitter om gezondheidsredenen zijn functie neergelegd. Daardoor zijn de kosten voor de bestuursleden in de 2^e helft van 2015 afgenomen in verband met het niet invullen van de 3^e bestuursfunctie.

Deze zijn uitgekomen op € 25.643.

In de tweede helft van 2015 is een procedure gestart om weer te komen tot drie bestuursleden. Begin 2016 is het derde bestuurslid beëdigd. De voorzitter van de rekenkamer is medio 2016 benoemd door Provinciale Staten en zodoende zullen de vergoedingen voor het bestuur in 2017 op het niveau komen van € 43.750.

Personeelskosten

Salariskosten

De verwachting is dat de salariskosten zullen stijgen ten opzichte van de begroting in 2016 in verband met een landelijke cao-verhoging in 2016. Daarnaast schrijven we in 2017 een vacature uit voor een (junior) onderzoeker.

De formatie-omvang wordt daarmee 5,2 fte voor begrotingsjaar 2017.

Reiskosten

Het begrote bedrag voor 2017 is aangepast aan de werkelijke kosten die zijn gemaakt in 2015, daarbij is rekening gehouden met de uitbreiding van de formatie.

Opleiding en vorming

De rekenkamer hanteert vanaf 2017 voor de investeringen in haar personeel de provinciale cao-norm van twee procent van de salariskosten: € 9.000.

Inhuur

Externe deskundigheid

De omvang van de eigen formatie van de rekenkamer is te beperkt om jaarlijks het volledige takenpakket van de provincies te onderzoeken. Voor de meer specialistische onderdelen wordt externe expertise ingehuurd. Ook in 2017 zal de rekenkamer deze expertise inhuren.

Diensten van derden

Voor het controleren en het opstellen van de jaarrekening maakt de rekenkamer gebruik van de deskundigheid van een externe accountant. Ook voor overige diensten, zoals grafisch ontwerp, maakt de rekenkamer gebruik van derden.

Bedrijfsvoering

Met de provincie Noord-Brabant is een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor ondersteuning op het gebied van personeelszaken, Arbo en bedrijfsarts en ondersteuning op het gebied van automatisering. Daarvoor wordt jaarlijks een bedrag in rekening gebracht.

Publiciteit

Drukwerk

Publiciteitskosten zijn de kosten die de rekenkamer maakt voor het onderhoud van de website van de rekenkamer en de drukkosten voor briefpapier en eventuele extra publicaties. De kosten voor drukwerk zijn de afgelopen jaren sterk afgenomen in verband met het digitaal verzenden van rekenkamerrapporten aan Provinciale Staten. Op aanvraag en voor het archief van de rekenkamer wordt een beperkt aantal exemplaren afgedrukt.

De begrote kosten voor vormgeving, infographics en de website zijn voor 2017 en 2018 verhoogd naar € 12.000: hier zal de rekenkamer een inhaalslag gaan maken om deze aan te passen aan de huidige wensen.

Huisvesting

In juni 2015 is de rekenkamer een huurovereenkomst aangegaan voor een kantoorruimte in Eindhoven. De huurprijs wordt jaarlijks per juni geïndexeerd.

De huurovereenkomst is aangegaan voor een periode van 5 jaar en loopt tot en met 31 mei 2020. Na het verstrijken van deze periode wordt de overeenkomst, behoudens beëindiging door opzegging, voortgezet voor een aansluitende periode van 5 jaar.

In 2015 vielen de nieuwe huisvestingskosten eenmalig extra laag uit (€ 32.926) vanwege twee maanden huurvrije periode na de verhuizing naar onze nieuwe locatie.

Het begrote bedrag voor de huisvesting is een reële inschatting, op basis van het huurcontract en rekening houdend met de indexering.

Informatievoorziening

Met de provincie Noord-Brabant is overeengekomen dat de rekenkamer jaarlijks een vergoeding betaalt voor het gebruik van ICT-voorzieningen zoals laptops, iPads, mobiele telefoons e.d., en het gebruik van de helpdesk.

Bij de verhuizing naar een andere kantoorruimte zijn door de rekenkamer nieuwe contracten aangegaan op het gebied van ICT en telefonie. De kosten hiervan zijn opgenomen in het genoemde bedrag.

Ook wil de rekenkamer in de toekomst gebruik gaan maken van andere vormen van onderzoek. Het gebruik van big data zal daarbij een rol gaan spelen. Daarvoor zullen wij hierbij ook moeten investeren in software. Het begrote bedrag is verhoogd met € 6.000.

Overig

Vergaderkosten

De rekenkamer wil in 2017 graag ook op een andere wijze met Provinciale Staten in contact treden. Daarvoor wil zij themabijeenkomsten organiseren. Eventuele kosten zijn opgenomen in de begroting.

Deze herziene Begroting 2017 is vastgesteld door Zuidelijke Rekenkamer op 24 november 2016.

Prof.dr. M.J.M. Vermeulen
voorzitter

Drs. J.S. Kerseboom
directeur-secretaris

Werkprogramma 2017

Voorwoord

Namens de burgers van Limburg en Noord-Brabant vormen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten het bestuur van beide provincies: Provinciale Staten bepalen de kaders, Gedeputeerde Staten voeren het beleid uit, en Provinciale Staten controleren die uitvoering. De Zuidelijke Rekenkamer staat Provinciale Staten bij in hun kaderstellende en controlerende rol. Dat doen wij al sinds onze oprichting in 2005.

Het provinciale bestuur is geen statisch, onveranderlijk instituut. Het bestuur ontwikkelt zich. Een van de veranderingen in de afgelopen jaren, is de toenemende samenwerking met partners in de omgeving. In Noord-Brabant wordt er gesproken over opgegevestuurd werken in netwerken, in Limburg over grensoverschrijdend samenwerken. Deze verandering heeft gevolgen voor de relatie tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten, en voor de manier waarop Provinciale Staten hun werk kunnen doen. Als de rol van Provinciale Staten verandert, heeft dat gevolgen voor de rol van de rekenkamer.

Eind 2016 hebben Provinciale Staten van Limburg en van Noord-Brabant het budget van de Zuidelijke Rekenkamer voor de komende zes jaar vastgesteld. Binnen deze nieuwe budgettaire ruimte verhogen wij onze inspanningen om de beide Provinciale Staten zo goed mogelijk te bedienen. Dat resulteert in het ambitieuze werkprogramma dat u nu voor u heeft.

We beginnen dit werkprogramma met onze agenda 2017-2022, en beschrijven daarna onze activiteiten in 2017.

Wij zien uit naar de voortzetting van onze prettige en constructieve samenwerking met Provinciale Staten in Noord-Brabant en Limburg.

Het werkprogramma is vastgesteld op 24 november 2016.

prof.dr. M.J.M. (Marc) Vermeulen
voorzitter

drs. J.S. (Jeroen) Kerseboom
directeur-secretaris

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
1 Over de Zuidelijke Rekenkamer	4
2 Agenda 2017-2022	6
3 Werkzaamheden in 2017	8
3.1 Lopende onderzoeken	8
3.1.1 De verkoop van Attero	8
3.1.2 Interbestuurlijk toezicht in Limburg	8
3.1.3 Investeringsfondsen Noord-Brabant	9
3.2 Selectie van onderwerpen voor 2017	9
3.3 Nieuwe onderwerpen in 2017	11
3.3.1 Programmatische Aanpak Stikstof	11
3.3.2 Garanties, leningen en deelnemingen	11
3.3.3 Inspraakrecht voor burgers	12
3.3.4 Uitvoering VTH-taken door de BRZO-omgevingsdiensten	12
3.3.5 Effectiviteit van het Sloopfonds en de statiegeldregeling Limburg	12
3.3.6 Vrijkomende agrarische bebouwing Noord-Brabant	13
Bijlage Voorraadlijst	14

1 Over de Zuidelijke Rekenkamer

De Zuidelijke Rekenkamer, opgericht in 2005, is de gemeenschappelijke rekenkamer van de provincies Noord-Brabant en Limburg. De rekenkamer vindt haar wettelijke basis in de Provinciewet. De taak van de rekenkamer is het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het provinciebestuur. Over de uitkomsten van haar onderzoek rapporteert de rekenkamer aan Provinciale Staten.

Bestuur

De Zuidelijke Rekenkamer bestaat uit drie leden (zie kader). Deze leden worden benoemd door Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant. Het driehoofdige bestuur wordt ondersteund door het bureau van de Zuidelijke Rekenkamer.

Samenstelling bestuur Zuidelijke rekenkamer per 1 januari 2017
Dhr. M.J.M. (Marc) Vermeulen - <i>voorzitter</i>
Mw. P.J.L. (Nellie) Verbugt - <i>lid</i>
Dhr. H. (Herman) Sietsma - <i>lid</i>
<i>Secretaris:</i> Dhr. J.S. (Jeroen) Kerseboom

Bestuur

Bureau

Het bureau van de rekenkamer bestaat uit de directeur-secretaris, de officemanager, twee senior onderzoekers en een junior-onderzoeker. Zij voeren met elkaar het Werkprogramma uit en bereiden de activiteiten van het bestuur voor.

Medewerkers bureau

Programmaraad

De Zuidelijke Rekenkamer is met Provinciale Staten verbonden door de Programmaraad. Deze bestaat per provincie uit drie leden van Provinciale Staten (zie kader voor de huidige samenstelling).

Programmaraad Zuidelijke Rekenkamer per 1 januari 2017	
<i>Noord-Brabant</i>	<i>Limburg</i>
Mw. F.M. (Femke) Dingemans (D66)	Dhr. E.H.J. (Edwin) Bus (SP)
Dhr. T.P.D. (Tim) Kouthoofd (VVD)	Dhr. R.W.P.E. (Robert) Housmans (PVV)
Dhr. S.P.M.F. (Stijn) Steenbakkers (CDA)	Dhr. M.P.P. (Max) Ruiters (CDA)

De Programmaraad heeft als taak het aan de rekenkamer doen van aanbevelingen bij het door de rekenkamer voorgenomen werkprogramma. De Programmaraad fungeert op verzoek voor de leden van de rekenkamer als klankbord. Daarnaast geeft de Programmaraad advies aan Provinciale Staten over de vaststelling van de begroting voor het komende begrotingsjaar en de inhoudelijke en bedrijfsmatige verantwoording over het afgelopen begrotingsjaar van de rekenkamer.

Provinciale Staten Limburg en Noord-Brabant kunnen via de Programmaraad een onderwerp voor onderzoek door de rekenkamer voordragen. De rekenkamer bepaalt zelf, gehoord de Programmaraad, welke onderwerpen zij onderzoekt en hoe ze dat doet.

2 **Agenda 2017-2022**

“De overheid moet de ontwikkelingen in de samenleving volgen en moet zich daaraan in werkwijze, cultuur en structuur aanpassen. Dat is de kern van echte democratie, van meervoudige democratie”, stelt de commissie Toekomstgericht lokaal bestuur¹.

Aanpassingen zijn nodig voor Gedeputeerde Staten, voor Provinciale Staten en voor de provinciale rekenkamer. De Zuidelijke Rekenkamer wil de komende jaren haar repertoire uitbreiden, maar de onderliggende waarden blijven gelijk: over publiek geld moet publieke verantwoording worden afgelegd, en wij willen er aan bijdragen dat Gedeputeerde Staten zich aanspreekbaar opstellen over hun handelen, zodat Provinciale Staten hun rollen goed kunnen invullen. Inzicht is daarbij ons hoofdproduct.

Provinciale Staten van Noord-Brabant en Limburg hebben in november 2016 het rekenkamerbudget voor de periode 2017-2022 vastgesteld. Beide Staten besloten tot een structurele verhoging van tien procent ten opzichte van ons budget in de afgelopen zes jaar, en een extra incidentele verhoging van vijf procent in 2017 en 2018. Gebruikmakend van deze ruimere mogelijkheden, willen wij de komende zes jaar een aantal accenten verleggen.

De gehele beleidscyclus

De Provinciewet schrijft voor dat de rekenkamer de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het gevoerde bestuur onderzoekt. Dat gevoerde bestuur bestaat uit verschillende stappen: beleidsvoorbereiding, beleidsuitvoering, en beleidsevaluatie. Rekenkamers komen doorgaans pas achteraf, bij de beleidsevaluatie, in actie, “als het kalf verdronken is”. Niets staat hun echter in de weg om ook aan de voorkant actief te zijn. Zo kunnen ze vanuit hun onafhankelijke rol bijvoorbeeld onderzoeken hoe het beleid is onderbouwd, in hoeverre de *governance* in opzet goed geregeld is, of beleidsdoelen en beoogde prestaties uitvoerbaar zijn en of deze controleerbaar zijn geformuleerd. De Zuidelijke Rekenkamer wil meer dan in het verleden ook aan de voorkant van de beleidscyclus in actie komen. We doen echter geen onderzoek of aanbevelingen voordat het beleid is vastgesteld: de rekenkamer maakt geen beleid voor de provincie en is geen beleidsadviseur.

We willen korter op de bal spelen. Dat veronderstelt dat de rekenkamer weet welke dossiers er spelen (de monitoring moet goed geregeld zijn) en dat de onderzoeken een korte doorlooptijd hebben. Onze publicaties moeten immers tijdig voor beeldvorming, oordeelsvorming en/of besluitvorming door Provinciale Staten beschikbaar zijn.

¹ *Op weg naar meervoudige democratie*, Oproep van de Commissie Toekomstgericht lokaal bestuur, 2016.

Uitbreiding van het repertoire

In onze onderzoeken gaan we doorgaans per beleidsterrein na of er goede procedures zijn, of er rechtmatig is gehandeld, en of de afgesproken resultaten zijn gehaald. Dat zijn belangrijke pijlers van ons werk, en dat zullen ze ook blijven. Maar de kwaliteit van het provinciebestuur wordt door meer bepaald dan alleen deze aspecten. Op veel beleidsterreinen maakt de provincie beleid in samenwerking met partners. De kwaliteit van de gemaakte afspraken en van de totstandkoming van die afspraken zijn daarom ook belangrijk aandachtspunten voor de rekenkamer. Hetzelfde geldt voor de kwaliteit van de provincie als netwerkpartner, en voor de mate waarin de provincie responsief is. Deze aspecten vragen om uitbreiding van het repertoire van de Zuidelijke Rekenkamer.

Verbeteren van het lerend vermogen

De Studiegroep Openbaar Bestuur constateert dat het lerend vermogen van het openbaar bestuur moet worden versterkt, met name op institutioneel niveau². Voorgaande bestuursperiode onderzocht de Zuidelijke Rekenkamer vooral het lerend vermogen van Gedeputeerde Staten. In het essay *Provinciale Staten in bedrijf*, dat de Zuidelijke Rekenkamer eind 2015 uitbracht, ging het over Provinciale Staten zelf³. In dit essay wordt beschreven hoe Provinciale Staten in de afgelopen jaren met minder leden, die gemiddeld steeds korter lid zijn, steeds meer Statenvragen stellen, en steeds minder ondersteuning krijgen. We willen ons de komende periode, in samenwerking met de beide griffies, ook richten op het lerend vermogen van Provinciale Staten.

Actievere rapportages, in woord en beeld

De rapporten van de Zuidelijke Rekenkamer zijn gebaseerd op degelijk onderzoek en op systematisch verkregen en getoetste kennis. We willen onze rapporten toegankelijker opschrijven. Waar mogelijk en zinvol, maken we daarbij gebruik van visuele ondersteuning.

Aansluiten bij technologische ontwikkelingen

De afgelopen jaren is het snel gegaan met de beschikbaarheid van data en de mogelijkheden om deze te bewerken en te gebruiken voor beleid, uitvoering en evaluatie. De Zuidelijke Rekenkamer wil komende periode investeren in kennis om gebruik te maken van open data en big data.

² Maak verschil. Krachtig inspelen op regionaal-economische opgaven, Studiegroep Openbaar Bestuur, 2016.

³ Provinciale Staten in bedrijf. Over versnippering, omloopsnelheid en vlieguren. De Kroon, Zuidelijke Rekenkamer, 2015.

3 Werkzaamheden in 2017

In de eerste helft van 2017 publiceren we de drie onderzoeken waar we eind 2016 mee zijn begonnen. Voor de zomer pakken we vijf nieuwe onderwerpen op. Hierna lichten we de lopende en de komende projecten toe.

3.1 Lopende onderzoeken

3.1.1 De verkoop van Attero

De berichtgeving in de media over een mogelijke doorverkoop van afvalverwerker Attero, en de Statenvragen in de provincies Limburg en Noord-Brabant naar aanleiding van deze berichten, leidden medio 2016 tot een verzoek van de Programmaraad aan de Zuidelijke Rekenkamer om een onderzoek te doen naar de verkoop van Attero.

De twee hoofdvragen in het onderzoek dat wij vervolgens hebben opgestart, zijn of het waarderingsproces tijdens de verkoop op de afgesproken manier is verlopen, en in hoeverre Gedeputeerde Staten van Limburg en van Noord-Brabant hun Provinciale Staten in positie hebben gebracht. Om deze beoordeling goed te kunnen uitvoeren, betrekken we ook de reden van de verkoop van Attero in ons onderzoek.

Verwachte publicatie: eerste helft 2017

3.1.2 Interbestuurlijk toezicht in Limburg

De provincie Limburg houdt toezicht op de uitvoering van wettelijke taken door de Limburgse gemeenten, waterschappen en gemeenschappelijke regelingen. Goed toezicht is van belang voor (het zicht op) de kwaliteit van de uitoefening van taken van zowel maatschappelijk als financieel belang. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelde eind 2014 vast dat, landelijk gezien, de horizontale controle en verantwoording voor interbestuurlijk toezicht nog niet voldoende op orde waren. De provincie Limburg heeft een voorgenomen evaluatie van interbestuurlijk toezicht (nog) niet uitgevoerd.

De Zuidelijke Rekenkamer is eind 2016 een onderzoek gestart naar de opzet van Limburgse interbestuurlijke toezicht en de inzet van de provincie. We beschrijven en beoordelen beide aan de hand van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving en algemeen aanvaarde uitgangspunten voor beleids- en verantwoordingsinformatie.

Verwachte publicatie: eerste kwartaal 2017

3.1.3 Investeringsfondsen Noord-Brabant

De provincie Noord-Brabant heeft € 500 miljoen opzij gezet in fondsen op de terreinen cultuur, natuur, energie, innovatie en breedband.

Provinciale Staten hebben bij de instelling van de fondsen Gedeputeerde Staten gevraagd om een vierjaarlijkse evaluatie van de fondsen, te beginnen in 2017.

Provinciale Staten hebben via de Programmaraad de rekenkamer ook gevraagd om een onderzoek naar de fondsen. Wij hebben de onderzoeksopzet van de evaluatie van de fondsen door Gedeputeerde Staten bekeken, en op basis daarvan besloten dat wij ons onderzoek toespitsen op de kwaliteit van de (verantwoordings)informatie van de fondsen aan Gedeputeerde Staten en van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten.

Het doel van het onderzoek is bij te dragen aan een zo optimaal mogelijke informatievoorziening over de fondsen, zodat besluitvorming over voortzetting, bijstelling of beëindiging van de fondsen door Provinciale Staten wordt vergemakkelijkt.

Verwachte publicatie: eerste helft 2017

3.2 Selectie van onderwerpen voor 2017

Bij de keuze van onderzoeksonderwerpen hanteren we in het algemeen de volgende selectiecriteria:

- het maatschappelijke en/of financiële belang van het onderwerp;
- de mogelijkheden om bij te dragen aan leren en/of verbeteren;
- risico's in doeltreffendheid, doelmatigheid en/of rechtmatigheid van het beleid;
- verantwoordingsrisico's;
- de verwachte toegevoegde waarde van het rekenkameronderzoek.

Ook voeren we onderzoeken uit in vervolg op eerder door ons uitgevoerde onderzoeken om te kijken wat de stand van zaken is.

Voor 2017 hebben we daarnaast gekeken naar onderwerpen die onder een provinciale kerntaak vallen die we nog relatief weinig hebben onderzocht de afgelopen vijf jaar. Onderstaande tabel geeft daar een overzicht van.

Tabel 1 Onderzoeksterreinen Zuidelijke Rekenkamer 2011-2016

Onderzoeksubject	Aantal keren onderzocht	
	Noord-Brabant	Limburg
Milieu, energie en klimaat	2	3
Culturele infrastructuur en monumentenzorg	2	4
Vitaal platteland, natuurbeheer en ontwikkeling natuurgebieden	3	4
Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer	4	4
Regionale economie	5	5
Duurzame ruimtelijke ontwikkeling en waterbeheer	7	6
Kwaliteit van het openbaar bestuur	11	11
<i>Rol Provinciale Staten</i>	7	12
<i>Bedrijfsvoering provincie</i>	14	13

En indachtig de accenten die we in 2017-2022 willen verleggen (zie hoofdstuk 3), hebben we de onderwerpen beoordeeld op:

- Leent het onderwerp zich voor een onderzoek met een korte doorlooptijd?
- Gaat het om een beleidsterrein waar de provincie op een nieuwe manier wil werken (samenwerking met andere partijen)?
- Leent het onderwerp zich voor een ander type product?
- Zou het onderzoek zou (op zichzelf) vernieuwend kunnen zijn?

Dat heeft geleid tot een longlist van dertien onderwerpen. Met de Programmaraad hebben we deze lijst besproken. Via de Programmaraad zijn de Statenleden van Provinciale Staten Noord-Brabant en Limburg geraadpleegd: een e-mail consultatie in Noord-Brabant, en een bespreking in de Commissie van (voorbereiding van) Onderzoek in Limburg. Op basis van deze gesprekken heeft de Zuidelijke Rekenkamer gekozen voor onderstaande vijf onderwerpen:

Onderwerp	Noord-Brabant	Limburg
Programmatische Aanpak Stikstof	X	X
Garanties, leningen en deelnemingen	X	X
Inspraakrecht voor burgers	X	X
Kwaliteit uitvoering VTH-taken door BRZO-omgevingsdienst	X	X
Effectiviteit van het Sloopfonds		X
Vrijkomende agrarische bebouwing	X	

In 3.3. lichten we deze onderwerpen toe. De onderwerpen op de longlist die niet tot uitvoering leiden in de eerste helft van 2017, hebben we opgenomen in de voorraadlijst (zie bijlage).

3.3 Nieuwe onderwerpen in 2017

Voor de eerste helft van 2017 hebben we de start van vijf projecten gepland. Drie daarvan resulteren in onderzoeksrapporten, twee in factsheets.

3.3.1 Programmatische Aanpak Stikstof

In 118 Natura 2000-gebieden in Nederland is sprake van een overschot aan stikstof. In de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) 2015-2021 werken Rijk (de ministeries van Economische Zaken, van Infrastructuur en Milieu en van Defensie), provincies en natuurorganisaties samen om de stikstofuitstoot te verminderen en daarmee ook economische ontwikkelingen mogelijk te maken.

De provincies Noord-Brabant en Limburg hebben elk een afzonderlijke beleidsregel PAS opgesteld.

Wij willen voor beide provincies een factsheet met een overzicht van de doelen, maatregelen en beoogde doorlooptijden van Programmatische Aanpak Stikstof maken.

Verwachte publicatie factsheet: tweede helft 2017

3.3.2 Garanties, leningen en deelnemingen

Met garanties, leningen en deelnemingen is een aanzienlijke financieel belang gemoeid. Daarnaast brengen deze financiële bindingen specifieke beheersmatige risico's met zich mee, onder meer samenhangend met het lange termijnkarakter van de instrumenten en het feit dat de uitstaande risico's niet altijd in de begroting zichtbaar zijn.

Een *garantie* is een financiële verplichting van de provincie aan een derde, die tot uitbetaling komt als zich een bepaalde omstandigheid (realisatie van een risico of onzekere gebeurtenis) voordoet. Bij een *lening* wordt onder bepaalde voorwaarden (zoals rente, looptijd, terugbetalingsvoorwaarden) geld verstrekt, dat moet worden terugbetaald. Met een *deelneming* wordt het belang van de provincie in het aandelenkapitaal van een kapitaalvennootschap (BV of NV) aangeduid.

De provincie participeert met een deelneming in het risicodragend vermogen van zo'n kapitaalvennootschap.

Wij willen per provincie een factsheet maken met een overzicht van deze financiële bindingen.

Verwachte publicatie factsheet: tweede helft 2017

3.3.3 Inspraakrecht voor burgers

Eén van de mogelijkheden om als burger betrokken te zijn bij het beleid van de provincie, is gebruik maken van het inspraakrecht. “Iedere burger heeft het recht om in te spreken over een geagendeerd onderwerp dat te maken heeft met provinciaal beleid”, zo schrijven de provincies op hun sites. Insprekers bereiden een spreektekst voor, en lezen deze in Provinciale Staten op. Achteraf ontvangen ze doorgaans een link naar het (audio)verslag van de betreffende vergadering en eventuele informatie over de verdere voortgang.

Hoe vaak wordt gebruik gemaakt van dit instrument? Bij welke onderwerpen? In hoeverre leidt inspreken tot een beïnvloeding van het beleid?

Verwachte publicatie: tweede helft 2017

3.3.4 Uitvoering VTH-taken door de BRZO-omgevingsdiensten

In Nederland vallen bedrijven met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen onder het Besluit risico's zware ongevallen (BRZO). Met ingang van 2013 hebben gemeenten en provincies een aantal uitvoerende taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken) ondergebracht in Omgevingsdiensten (OD's). Voor de handhaving bij BRZO-bedrijven zijn zes gespecialiseerde omgevingsdiensten opgericht, de zogenaamde BRZO-omgevingsdiensten of regionale uitvoeringsdiensten (RUD's).

De omgevingsdienst die in Brabant verantwoordelijk is voor de handhaving rondom de majeure risicobedrijven is de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB). In Limburg is de RUD Zuid-Limburg verantwoordelijk voor de uitvoering van de VTH-taken. De provincies Brabant en Limburg zijn zowel eigenaar als opdrachtgever van genoemde regionale uitvoeringsdiensten in de eigen provincie. Deze uitvoeringsdiensten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van VTH-taken bij 42 majeure risicobedrijven in Limburg en 62 in Noord-Brabant (peildatum 1 juni 2016, BRZO+)

Omdat de voornaamste reden om te komen tot geconcentreerde omgevingsdiensten het verbeteren van de kwaliteit van de uitvoering van de VTH-taken was, zullen wij ons onderzoek daar op richten.

Verwachte publicatie: tweede helft 2017

3.3.5 Effectiviteit van het Sloopfonds en de statiegeldregeling Limburg

Onder andere vanwege de bevolkingskrimp in Limburg heeft de provincie voor zichzelf een transitie-opgave geformuleerd. Een deel van die opgave zit in het wegnemen van het overschot aan woningen in de krimpgebieden. Omdat sloop

volgens de provincie op zichzelf niet rendabel is, heeft ze binnen het Transitiefonds een compartiment “Sloopfonds en statiegeldregeling” opgenomen.

Vanuit dit compartiment wordt per regio subsidie verstrekt bij het onttrekken van woningen uit de markt door sloop of door het samenvoegen van woningen. In die regio moet dan wel ook een statiegeldregeling van kracht zijn. Deze regeling houdt in dat voor elke nieuwbouwwoning waar geen sloopwoning tegenover staat geld dient te worden gestort in het Sloopfonds.

Wij willen de effectiviteit van deze maatregelen onderzoeken.

Verwachte publicatie: tweede helft 2017

3.3.6 Vrijkomende agrarische bebouwing Noord-Brabant

Uit een onderzoek van Alterra blijkt dat 6 miljoen vierkante meter (600 ha) agrarisch vastgoed komt leeg te staan in 2030 als er geen andere mogelijkheden voor worden gevonden. Dit zal forse gevolgen hebben voor de leefbaarheid van de kernen en de vitaliteit van het landelijk gebied.

Naast leegstand van agrarisch vastgoed heeft de provincie Noord-Brabant ook steeds meer te maken met leegstaande winkels, bedrijfs-/kantoorpanden op bedrijventerreinen en erfgoedpanden. Daarom is de provincie aan de slag gegaan met een gezamenlijke aanpak waarin vastgoedeigenaren, ondernemers, financiers, maatschappelijke organisaties en overheden overleggen over de mogelijkheden om deze problematiek in de praktijk aan te pakken: De Brabantse Aanpak Leegstand.

Wij willen de effectiviteit van deze gezamenlijke manier om de leegstand aan te pakken onderzoeken.

Verwachte publicatie: tweede helft 2017

Bijlage Voorraadlijst

De continue monitoring van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten in Noord-Brabant en Limburg levert aandachtspunten op voor de Zuidelijke Rekenkamer. Deze worden periodiek besproken met de Programmaraad. Voor 2017 leidt dit tot onderstaande lijst met onderwerpen (in willekeurige volgorde).

- Waterveiligheid.
- Waterkwaliteit.
- Informatieveiligheid.
- Energietransitie Limburg.
- Stiltegebieden.
- Stand van zaken behalen natuurdoelstellingen.
- Openbaar vervoer Noord-Brabant.
- Plan- en concessieschade.
- Provinciale Steunfuncties.
- Burgerparticipatie.

Eindhoven, 12 december 2016

0-0-0-PERSMEDEDELING-0-0-0

Werkprogramma Zuidelijke Rekenkamer 2017 bekend

De Zuidelijke Rekenkamer richt zich in 2017 op een breed onderzoeksterrein. Burgers, platteland, bedrijfsleven, financiën, wonen, en de kwaliteit van het openbaar bestuur komen aan bod. Provinciale Staten van Noord-Brabant en Limburg hebben de Zuidelijke Rekenkamer een ruimer budget gegeven voor de komende zes jaar. Dat vertaalt zich in een ambitieuze en vernieuwende onderzoekagenda.

In het Werkprogramma 2017 heeft de Zuidelijke Rekenkamer haar agenda voor de periode van 2017 tot en met 2022 geformuleerd. Zij wil hierin een aantal accenten verleggen ten opzichte van de vorige strategische periode. Zij wil aansluiten bij de veranderende omgeving van Provinciale Staten. Dat doet zij onder andere door per onderwerp dichter op (de uitvoering van) het beleid te opereren. Ze wil daarbij bijdragen aan het lerend vermogen van zowel Gedeputeerde Staten als Provinciale Staten. De rekenkamer verkent de toepassingsmogelijkheden van big data en data analytics. Ook zal zij variëren in type producten.

Voor 2017 heeft de rekenkamer haar voornemens vertaald in onderstaande onderzoeken. Een aantal hiervan is al gestart in 2016.

Onderwerp	Provincie		Uitvoering 2017				Product
	Noord-Brabant	Limburg	Q1	Q2	Q3	Q4	
Interbestuurlijk toezicht		•					Rapport
Verkoop Attero	•	•					Rapport
Investeringsfondsen	•						Rapport
Programmatische Aanpak Stikstof	•	•					Factsheet
Garanties, leningen en deelnemingen	•	•					Factsheet
Inspreekrecht voor burgers	•	•					Rapport
Kwaliteit uitvoering VTH-taken door BRZO-omgevingsdienst	•	•					Rapport
Vrijkomende agrarische bebouwing	•						
Effectiviteit van het Sloopfonds		•					Rapport

Voor meer informatie verwijzen we u naar het Werkprogramma 2017. Dit is te vinden op onze website: www.zuidelijkerekenkamer.nl.

Over de Zuidelijke Rekenkamer

De Zuidelijke Rekenkamer, opgericht in 2005, is de gemeenschappelijke rekenkamer van de provincies Noord-Brabant en Limburg. De rekenkamer vindt haar wettelijke basis in de Provinciewet. De taak van de rekenkamer is het onderzoeken van de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het provinciebestuur.

Over de uitkomsten van haar onderzoek rapporteert de rekenkamer aan Provinciale Staten.

De Zuidelijke Rekenkamer bestaat uit drie leden (zie kader). Deze leden worden benoemd door Provinciale Staten van Limburg en Noord-Brabant. Het driehoofdige bestuur wordt ondersteund door het bureau van de Zuidelijke Rekenkamer.

Samenstelling bestuur Zuidelijke rekenkamer per 1 januari 2017
Dhr. M.J.M. (Marc) Vermeulen - <i>voorzitter</i> Mw. P.J.L. (Nellie) Verbugt - <i>lid</i> Dhr. H. (Herman) Sietsma - <i>lid</i> <i>Secretaris</i> : Dhr. J.S. (Jeroen) Kerseboom

0-0-0-EINDE PERSMEDEDELING-0-0-0

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie: dhr. drs. J.S. (Jeroen) Kerseboom, directeur-secretaris

T. 040 - 244 18 74 /06 - 2187 3269